
Vergaderjaar 2023-2024

29 447 Evaluatie Wet inzake bloedvoorziening

R **BRIEF VAN DE MINISTER VOOR MEDISCHE ZORG**

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 mei 2024

De afgelopen jaren heb ik u over de laatste ontwikkelingen in de bloedvoorziening steeds geïnformeerd door middel van een ministerieel plan bloedvoorziening of door een actualiteitenbrief bloedvoorziening. In de praktijk is gebleken dat er weinig onderscheid gemaakt kon worden tussen het driejaarlijkse ministerieel plan en de actualiteitenbrief in de tussenliggende jaren. Sanquin bestaat inmiddels ruim 25 jaar en grote wijzigingen in de bloedvoorziening, die moeten neerslaan in het driejaarlijks ministerieel plan, zijn daardoor zelden aan de orde.

Om die reden heb ik besloten uw Kamer voortaan te informeren over de bloedvoorziening door middel van een stand van zakenbrief, opgesteld door Sanquin zelf. Deze stand van zakenbrief wordt u jaarlijks aangeboden, samen met een brief waarin ik mijn appreciatie geef van de beschreven ontwikkelingen in de bloedvoorziening.

Met de keuze voor een aparte stand van zakenbrief van Sanquin en mijn appreciatie hierbij, doe ik ook meer recht aan de verschillende rollen. Sanquin is een privaatrechtelijke stichting met wettelijke taken, waar ik als minister op grond van de Wet inzake bloedvoorziening op toezie. Om die reden hecht ik eraan dat u weet welke informatie van wie afkomstig is.

Stand van zakenbrief

Bijgevoegd treft u deze eerste stand van zakenbrief aan. Hierin heeft Sanquin aandacht voor diverse ontwikkelingen op het gebied van:

- donorstrategie
- inzameling van plasma
- internationale ontwikkelingen
- donorselectiebeleid
- veiligheid en kwaliteit
- innovatie
- leverings- en bedrijfsprocessen
- huisvesting
- beschikbaarheid van plasmageneesmiddelen uit Nederlands plasma
- prijzen van de kort houdbare bloedproducten

In deze begeleidende brief zal ik de aandacht vestigen op een aantal van deze punten en deze van een reactie voorzien.

Donorbestand

Sanquin vermeldt dat op dit moment circa 400.000 inwoners van Nederland ingeschreven staan als donor. Met dit bestand kan Sanquin aan de behoefte aan kort houdbare bloedproducten (zoals rode bloedcellen) in Nederland voldoen.

Ik vind het goed te zien dat er in ons land zoveel mensen zijn die regelmatig bloed of plasma doneren om een ander te kunnen helpen. Met mij zullen veel patiënten dankbaar zijn voor hun waardevolle bijdrage.

Plasma inzameling

Sanquin zal in 2024 meer plasma inzamelen zodat tegemoet kan worden gekomen aan de jaarlijks toenemende behoefte aan immunoglobulinen¹ uit dit plasma. Deze toenemende behoefte aan plasma heeft twee oorzaken. Een oorzaak is dat de behoefte aan immunoglobulinen uit plasma nog steeds jaarlijks stijgt met circa 7%. De andere oorzaak is dat de behoefte aan bloed is gedaald en daarom minder bloed en daarmee ook minder plasma ingezameld wordt.²

In de toenemende behoefte aan plasma voorziet Sanquin een probleem. De inzameling van plasma gebeurt nog niet kostenneutraal, waardoor de inzamelingskosten die niet door de verkoop van plasma gedekt worden, ten laste komen van de kort houdbare bloedproducten, de zogeheten 'plasmatoeslag'. Sanquin heeft de afgelopen jaren de plasmatoeslag gelijk weten te houden door het treffen van efficiencymaatregelen. Sanquin geeft echter aan dat bij een verdere stijging in de behoefte aan plasma (of een verdere afname in de behoefte aan kort houdbare bloedproducten) dit niet meer houdbaar is. Het gevolg zou zijn dat de prijs voor kort houdbare bloedproducten zou stijgen, ten laste van de ziekenhuizen die deze producten afnemen. Ik begrijp dat Sanquin dit als een probleem ziet. Dit heeft mijn aandacht en het ministerie is hierover in gesprek met Sanquin om een passende en meer toekomstbestendige oplossing te vinden.

SUPPLY project

Mijn voorganger heeft u laten weten dat met behulp van een Europese subsidie onderzoek zou plaatsvinden naar hoe de Europese Unie onafhankelijk kan worden in zijn plasma(geneesmiddelen)voorziening.³ Ook Sanquin benoemt deze studie in zijn brief. De verwachting is dat de resultaten van deze studie binnenkort gepubliceerd worden. Zodra dit gebeurt zal ik de Tweede Kamer hierover informeren en daarmee ook uitvoering geven aan de Motie Van den Berg c.s. In deze motie wordt de regering verzocht een onderzoek in te stellen naar de organisatie van de plasmageneesmiddelenvoorziening binnen Europa zodat er sprake is van een Europese zelfvoorziening.⁴

Europese verordening lichaamsmateriaal

Uw Kamer is eerder geïnformeerd over het Europese traject dat nu loopt rondom de Europese verordening lichaamsmateriaal.⁵ Deze verordening moet uiteindelijk de richtlijnen voor bloed en weefsels en cellen gaan vervangen. De doelstellingen van de verordening zijn:

- de donor, ontvanger/patiënt en donorkind beter te beschermen
- de beschikbaarheid van lichaamsmateriaal te verbeteren
- de innovatie in de lichaamsmateriaalsector te bevorderen

Sanquin verwelkomt de verordening omdat daarmee de veiligheid van donor en patiënt gewaarborgd wordt. Inmiddels is er een politiek akkoord bereikt. Zodra de verordening is vastgesteld zal ik de Tweede Kamer hierover informeren.

Donorselectiebeleid

¹ Immunoglobulinen zijn afweerstoffen uit het plasma die worden toegepast bij patiënten met een afweerstoornissen of ter ondersteuning bij kankerbehandelingen. Met het Nederlandse plasma kan aan circa 55% van de Nederlandse behoefte voldaan worden. In Nederland zijn meerdere leveranciers van plasmageneesmiddelen zoals immunoglobulinen.

² Uit het bloed, ook wel volbloed genoemd, worden de rode bloedcellen en bloedplaatjes gehaald. Nadat deze rode bloedcellen en bloedplaatjes eruit zijn gehaald blijft het plasma over en kan het gebruikt worden voor de productie van geneesmiddelen zoals de immunoglobulinen.

³ Kamerstuk 29 447, nr. 79

⁴ Kamerstuk 29 447, nr. 17

⁵ Kamerstuk 29 447, nr. 79

Vanaf 1 januari 2024 stelt Sanquin alle donors dezelfde vragen over hun seksueel risicogedrag, ongeacht het geslacht of de seksuele voorkeur van de donor. Deze vragen zijn met de aangepaste donorvragenlijst eind vorig jaar verzonden aan de voorzitter van de Tweede Kamer.⁶ Ik vind dat Sanquin met de invoering van een universele beoordeling van het seksueel risicogedrag een geweldige stap heeft gemaakt naar het daadwerkelijk gelijk behandelen van alle donors.

Wettelijke taken

In de Wet inzake bloedvoorziening zijn beperkingen opgenomen in de uitvoering van activiteiten door de Bloedvoorzieningsorganisatie (Sanquin). Het gaat hier om activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de taken die in de wet zijn opgesomd: het jaarlijks ramen van de behoefte aan bloed en bloedproducten, het verzamelen van bloed, het bereiden en afleveren van kort houdbare bloedproducten (zoals rode bloedcellen) en het zorgdragen voor het beschikbaar stellen van geneesmiddelen uit Nederlands plasma. Door deze activiteiten te beperken zullen eventuele risico's van deze activiteiten (de zogeheten niet-wettelijke activiteiten) beperkt van aard zijn op de uitvoering van de bloedvoorziening. In zijn brief vermeldt Sanquin dat het onderzoek van de stichting zich richt op het terrein van anemie, bloeding en hemostase, immuniteit en ontsteking en immunotherapie.

Uiteraard kunnen de uitkomsten van dit onderzoek uiteindelijk ten goede komen aan patiënten. Ik ga niettemin in gesprek met Sanquin over welk onderzoek noodzakelijk is voor de uitvoering van de wettelijke taken en welk onderzoek niet. De reden hiervoor is dat ik de scheiding tussen beide zo zuiver mogelijk wil houden. Dit is belangrijk, omdat Sanquin op grond van de wet namelijk geen hogere prijzen voor zijn kort houdbare bloedproducten mag hanteren dan de kosten die daadwerkelijk noodzakelijk zijn geweest voor de totstandkoming hiervan.

Prijzen kort houdbare bloedproducten

Sanquin geeft in zijn brief aan dat de stichting in de afgelopen jaren de prijzen van de kort houdbare bloedproducten goed heeft weten te beheersen waardoor de prijzen minder hard zijn gestegen dan de inflatie. Ten opzichte van 2023 zijn de prijzen in 2024 gestegen met 6,49%. Deze stijging is gelijk aan de indexatie van het budgettair kader voor medisch specialistische zorg, maar helaas hoger dan de stijgingen van de afgelopen jaren bij Sanquin. Een deel van de prijsstijging komt doordat de brutosalarissen van het personeel zijn gestegen als gevolg van de gemaakte cao-afspraken in 2023. Deze afspraken zijn in lijn met die van de ziekenhuizen.

Tot slot

Conform de nieuwe werkwijze zal ik u in eerste helft van 2025 opnieuw informeren met een stand van zakenbrief van Sanquin en mijn appreciatie daarvan. Als daar aanleiding toe is, informeer ik u vanzelfsprekend ook incidenteel over relevante ontwikkelingen binnen de bloedvoorziening.

De minister voor Medische Zorg,

Pia Dijkstra

⁶ Kamerstuk 29 447, nr. 83